

Изази субитом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 60 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
услугом непосредно админи-
страцији „Глас Црног.“ на Цети-
ње, или отпративши новина
на коју драго пошту, а коме је
наручије, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, К. П.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Стајића* књижара у Био-
граду. Дописи се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цео-
ра по три новчића на први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Претплату примају: за *Црну Гору све поште и К. Ц. Повлашћена Књижара П. М. Калуђеровића*; за *иностраништво: Пера К. Ц. Повлашћена Књижара П. М. Калуђеровића* (Cettigné, Monténégro); *Отпратившиштво Новина Главне Поште* (Cettigné, Monténégro); г. *Петра Рамадановића* К. Ц. Агент у Котору (Cattaro, Dalmatien).

„Глас Црногорца“ стоји:

За Црну Гору на годину 4. фор.;

За Аустро-Угарску, Босну и Херцего-
вину, на год. 6 фор у злату;За све остале земље годишње 20
франка у злату.Претплата се прима и на тро-
мјесечја.„Просвјета“ стоји за Црну Гору
на годину 2 фиор.; за све остале
земље на годину 3 фор.Наше учитељство и свештенство
добива оба листа заједно у пола ци-
јене; ко поручи један без другог нема
те олакшице.

Цетиње, 17 децембра 1899.

Напомена. Овијем се у исто
пријеме позивају и умољавају сва г. г.
дужници да одмах изволе послати
свој дуг било од претплате било од
„огласа“, јер смо при крају године
на би тијем велику олакшицу учи-
нили потписавој администрацији, при
предаји рачуна.

АДМИНИСТРАЦИЈА
ЗВАНИЧНИЈЕХ ЛИСТОВА.

ЗВАНИЧНИ ДИО.

Услед претходног споразума из-
међу Књажевске Владе и Владе Фран-
цуске Републике, наша Глав. Управа
Пошта и Телеграфа и Главна Управа
Пошта и Телеграфа Француске Ре-
публике установиле су, да у смислу
Вашингтонске конвенције уведу из-
мјену међународних поштанских
упутница између Црне Горе и Фран-
цуске Републике, која измјена отпо-
чиње од 1 јануара 1900 по новом
календару.

НЕЗВАНИЧНИ ДИО.

БОЖИЋ.

Наша света православна црква
од Ваведенија позивље нас преко сва-
ке јутроње: „Христос рођајетсја,
славите!“ Позивље нас, да се спра-
вљамо, како ћемо радосније, достој-
није светковати успомену оног дана,
у који се Син Божији у човјечјем
облику међу људма појавио, да их
изведе правом науком на пут спа-
сења.

И нема успомене, коју сви на-
роди скупа, коју цијело човјечанство
искреније, радосније има да слави
од успомене дана Рождства Хри-
стова! Прегледајмо цијелу прошлост
човјечанства, проучимо у њој све
велике људе, који су у човјечанском
животу епохе стварали, и нећемо
наћи ниједнога, који не ишчезава
пред појавом Богочовјека на земљи,
који је својом божанственом науком
усрећно људе једнакошћу, миром и
љубави. Он нас је научио, да су
сви људи браћа, синови једнога Оца,
који је на небесима; да не чинимо
своме ближњему, што нам не би
мило било да нама ближњи учини,
него да свога ближњег љубимо
као сами себе.

Ту су божанствену науку раши-
рили по свијету Христови ученици
и њихови пријемници и ту науку
и данас свето Јеванђеље проповиједа
свијем народима на свијем језицима.

Плодови су те божанствене нау-
ке: једнакост, мир и љубав међу
људима; зато света наша православна
црква и пјева на свијем језицима
овијех веселијех дана: „Слава на
вишњих Богу и на земљи мир, на
человјечјех благоволенје!“

Истина је, да та једнакост, мир и
љубав још нијесу коначно завладели
међу људима, али су томе криви
зли и опаки људи, које сви земаљ-
ски закони прогоне и казне. Дух те
божанствене науке продро је у свјет-
скоме законодавству, које тако шири
и штити једнакост, мир и љубав
међу људима.

Али није доста то. Велики умо-
ви опазили су да треба увести ону
Христову науку још и међу народима;
да и народи не чине један другог,
што им не би мило било, да њима
други чине, и да и народи љубе
блажње своје народе као сами себе,
па ће тек тада коначно завладати
потпуна једнакост, мир и љубав у
човјечанству на земљи.

Кад је завладала ова божан-
ствена наука међу појединим љу-
дима, онда је дошао ред на поједине
нроде. Сваки народ има свој језик,
своје обичаје, своју историју, своје
земљиште, на ком живи, па по Хри-
стовој науци, треба да ту живи и
да се развија својим животом неза-
висан и слободан, као што живе
независни и слободни поједини људи.
То је право народима од Бога дано,
и то је право у другој половини
овога вијека, што истиче, отпочело
славити своје побједи уједињењем
италијанскога и њемачкога народа.

Докле не завлада међу народима
начело: „Свакоме своје!“, као што
то начело влада међу људима, а то
значи: докле међу народима, били
они мали или велики, не завлада
равноправност, као што данас влада
међу људима, докле нема мира на-
родима.

Па нема ли великога смисла,
што раздробљени и заробљени Срп-
ски народ слави велики празник
Рождства Христова не само као црк-
вени него још више као народни
празник? Ми смо сваке године исти-
цали велику важност српских на-
родних обичаја, који Рождество
Христово чине највећим домаћи-
јем празником, обичаја, који све
српске крајеве у једну цјелину спа-
јају, и никад неће бити довољно
истицати велики значај тијех оби-
чаја нашијех док смо овако раско-
мадани. Народ, који чува свето своје
дрге, по којијема се разликује од
осталијех сусједних народа, никад
неће пропасти. Српски народ, који је
одољо турској сили, данас јензложен
западној култури, која пријети да му
те дрге изглади; отуда још воћа
дужност особито гдје су Срби у
додиру са туђинством, да вршимо
наше лијепе народне обичаје.

Вршећи те Божићне обичаје,
ми утврђујемо наци народност, која
је основ боље будућности Српскога
народа, и у исто доба славимо свету
успомену доласка Христова међу
људе, које је светом својом науком
просвијетлио, усрећно, спасао, и која
ће и све народе, који још неживају
плодове његове свете науке, усре-
ћити и спасти.

С тврдом вјером у коначну
побједу те божанствене науке, че-
ститамо Србима свијема и свуда
престојеће веселе Божићне праз-
нике са лијепијем нашијем народ-
нијем Божићнијем поздравом: „Мир
Божији!“

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 19 децембра.

Крајем године и деветнајестог
вијека сви погледи политичкога сви-
јета упрти су на бојиште у јуж-
ној Африци, гдје су двије мале репу-
блике, за које се прије није ни знало,
разбиле по свијем линијама војску
једне велесиле, као што је Инглеска,
и то послје два мјесеца ратовања,
и пошто је из Инглеске инглескијем
обичнијем посадама у канској коло-
нији и у Наталу помоћ стигла.

Главни заповједник инглеске
војске генерал Булер, који је имао
ослободити војску генерала Уајта,
окоједнуто у Ледисмиту, послје
тешког пораза, морао се патраг по-
вући. Генерали Метуен, Гатакре и
Френч, који су имали ослободити
откоједнути Камберли и са западне
стране марширати правцем на Блем-
фонген и Проторију, такођер су
разбијени и сузбијени, тако да већ
и не мисле мицати се прије него им
дође нова помоћ. А Бури се утвр-
ђују у Наталу и у Капланду, на
инглеском земљишту, да дочекају
нове нападаје.

У Инглеској, наравно, као гдје
је народ тако хладнокрван и прак-
тичан, не дају тијем поразима онај
значај, који им се на континенту
даје. Прије свега, Инглези приписују

те поразе невјештини и неспособно-
сти генерала, које мњење као да и сама
влада дијели, што се види по ни-
љању маршала Робертса као новог
главног заповједника на бојном пољу,
на мјесто досадашњег главног запов-
једника генерала Булера, и новог
шефа главног штаба прослављеног
побједноца Судана, генерала Кичи-
цера. За тијем хитају као добровољ-
ци на бојно поље синови првијех
кућа инглескијех, и листом из свијех
бољијех кругова инглескијех; пар-
тајска разлика престаје; прилажу се
велике суме новаца на издржавање
добровољаца, не зато што влади не-
достаје срстава, него да се тијем
објелодаши одлука инглеског народа,
да хоће војевати до побједи, јер је
инглески народ увјерен да ће побје-
дити, што значи, да претрпљени
пораз нијесу му поколебали вјеру
у своју моћ.

А ко ће му на пут стати, када
у тогу ратовања пред бројно надмоћ-
нијем непријатељем малаксају силе
бурске? Зар све велесиле не запоси
иста колонијална политика, која је
и овај рат изазвала! Само велико-
душност инглеске Краљице и ови-
јех инглескијех државника, који су
били противу насртљиве политике
инглеског министра колонија и ње-
гове дружине, тако званијех им-
перијалиста, уважавајући јуначко
самопожртвовање Бура за своју ко-
зависност, може им независност спа-
сти; ако тај храбри народ и противу
нове инглеске војске и њенијех по-
вијех заповједника не изненади сви-
јет повијем чудесима, јер је у доса-
дашњем ратовању заиста чуда чудеса
почишно!

Једно питање само још вада
бригу задаје: хоће ли Инглесан било
силом, било у договору са Порто-
галском, искрцати војску у Лоренцо-
Маркезу, којијем би путем могли
продријети у Траивал правцем на
Преторију и тако са сјевора ударити
на бурске силе, које се боре у На-
талу и Капланду противу неприја-
теља. Ако Инглеска не успије при-
вољети Португалску збојењем раз-
лозима, хоћели се ко противити
насиљном нарушењу неутралитета
португалског? То је једино питање
које узнемирује политички свијет,
јер би тек оно могло изазвати интер-
венцију другијех сила. А у њемачком
парламенту већ су се чули гласови,
који жале, што се јевропске велесиле
нијесу користовале међународнијем
арбитражом, предложенијем рускијем
Царом на ханској конференцији, да
стану на пут овоме рату, коме се
не могу предвидјети посљедице.

И сам Бог знаде, какве посље-
днице може изазвати јуначко прегала-
штво и самопожртвовање малог
Траивала!

Бечка „Н. С. Преса“ допијела
је вијест, да је руска влада благода-
рећи посредовању грофа Голухов-
ског, намијенила поглед свој на стање
ствари у Србији, те да показује
склоност, да успостави нормално
односе са биоградском владом. По-
сљедицом таквога расположења у
рускијем владинијем круговима да
је позив бившег руског посланика
у Биограду г. Ждановског, врло бли-
ско наименовање новог руског по-
сланика у Србији, и најпослије пот-
пуно измирење с фактом постојања

пребивања у Србији бившега Краља Милана. На ту вијест петроградско „Н. Време“ одговара бечком листу: „Ми смо се извијестили на неом достојерном извору, да се саопштење бечког органа сасвијем разликује са истином. У колико нам је познато, руска влада продужава држати се свог погледа из првога почетка како на данашњи положај ствари у Србији, тако и на карактер педавио збивших се догађаја у Биограду. И за то није било рјешително никаквог основа ни за опозив госп. Жадовскога у том смислу: г. Жадовски био је наименован у Лизбони начином обичних премјештаја дипломатских преставника у иностранству, уз то о његовом замјенику у Биограду у данашњем приликама како изгледа не може бити ни ријечи. Такав очекивајући начин држања Русије имао би расијати сва превртна тумачења аустријске итампје. Немјешање руске владе у унутрашњем пословима Србије, — начело, кога се она вада строго држи — не може никако служити доказом, да она одобрава све оно што се ради у Србији против идеје справедливости, духу наравствости и најсветијих националијех тежња српскога народа; ако се не варамо, с тога су и били учињени у своје вријеме кораки од стране Русије у Биограду.“

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Нове књиге.) Примили смо следеће нове књиге:

Крајишкње. Пјесме. Богдан-Крајишник. Књига друга. Загреб, српска штампарија, 1899. Цијена?

Патриотскијем заданољетвом узимамо перо да прикажемо ову књигу пјесама, којом српска муза завршује деветнајести вијек и уочи двадесетого моћнијем гласом са високога Велобита распаљује огањ „гдје год Србин живи, не била Бог да, да одгаји три-четири дна.“ Јер што је пјесник? „Једно прело чисте правде, једно суице жарке наде, соко сини, што на крили божјег дара, небу лети, чуда ствара... што у руци сријелу носи, да душмане њоме коси, а у другој брајак вија, да се подан народ свија...“ Оданна се није чула таква химна „свијетлијем мислима, што одводе борца на поприште јунаштва и славе; свијетлијем жваљама, што их сувањ гаји под оком; свијетлијем надама, што нам с пова буде уставани понос прегнућа и снаге, што нас тврдом вјером у будућност воде на браничне часне домовине драге; свијетлој љубави, којом јунак даје за слободу жарку и живот и груди, и свијетлој вјери, даће из његове крви тужном роду зора да заруди...“ И мисли и жели, надај се и љуби и камену вјеру у грудина гаји: пад пепелом тужним срушенога храма величанством круна опет ће да сјаји...“ Јер „гроз и огањ, хаптар, звека, храбро срце, бојна жека србински је дар — ој, полети,

пјесмо мила, што те даде вишња сила, ко огњени жар!“ И ако је пјесник „под оком тешиком, његова мисао је пзнад васионе, и с поносним презрењем са те висине гледа своје Пилате, а срце му збори, да његове идеје нијесу још срушене, па очелич мисо, очеличи снагу за идеју Српства да с' и даље бори.“ Ево и молитве пјесникове: „Вјечна сило с неба плава даруј Србу снагу лава, да кроз густи мрак смјелом срцем хитро лети, да достигне жељној мети, да на свјетлом пољу правде борити се сваки знаде за народ и дом; да васкрсне мртво доба из каменог мрачног гроба тужном роду мом... Благослови, оче, дјела, што их љубав започела за Српство и род!“

У лијепој пјесми Херцеговини обраћа се драгој браћи, која за слободу крв и живот радо даде „па у миљу, па у срци млађано ми срце жуди: да сам соко, да полетим на јуначке братске груди...“ Гледам, гледам и поглед ми оном стјењу вјечно блуди, тврдом вјером, да ће из њег нова зора да заруди...“ Ту захваљује народном добротвору што је „уједино пламенове свете, гдје душмани српском роду прјете,“ поздравља народне правде, што се „дигло смјело, да спасете лађу из морских вала, што је тако жељно у дубине маме...“ и позивље њихов орган „Српски Вјесник,“ који је „ко будни стражар, ко смјо витез, кроз вreo огањ, кроз црну таму, дигао барјак србински, да и унапријед буди и кријени, бодри и снажи.“ Обраћа се побратиму михамеданцу: „Пјена, о мила друже! Небо се ено мути, вјетар се ено диже... и бура ту је веће, ој, разни пјесму, брале, нек сваки бродар чује... Свети су њени гласи, што чудном силном жегу, распали срца млада — нек плане огањ живи...“ На једнокрвну браћу потеже „на оно давно доба, кад једна мисо, једна жеља, једно име, крашше нас подједнако — ал дођоше крие чете из туђине непознате, сложну браћу да разбрате. Али ево, свиће зора, и браћа се опет гледе над споменом старе славе.“

Пригорскијем соколовима, „под окрпљем чијијех јатагана пет вјекова теших и ужасних Црној Гори цвјетала је слава,“ овако завршује вијенак славе: „О витези јуначких подвига, наша слава умријети неће! Потомство ће кроз вјекове хучне на гробове садити вам цијеке...“ Пригорског Књаза-Наследника Данила, овако поздравља: „Великога Оца о велики Сине, и свијетла круно новог покољења, нек Те небо чува! да наставиш дјела витешких предака; а оданост рода и Пригорца нећ Ти буде урес најмилије ереће, да под моћном руком Свемогуће силе дигнете се небу у висине веће...“ Пјесникова душа хита „ка Ловћену, там гдје хите српске виле са Авале и Балкана да прелију свете кости Пјесника нам великана, и пољубац братски носе земљи храбрих соколова! На ту страну, величанством гдје се блиста храм слободе, гдје се стара слава храни чјенито ме мисли воде! На ту страну лете мисли, пјесме лете — подижући сјајни олтар нове наде вјере свете...“ У пјесми „Пригорске жртве пред храмом српске слободе“ пјеснику се отимљу највежији ојејаји патриотског признања. „Чуло небо наше мучке, наше боле и жауке, па се Господ смилдовао и Црну нам Гору дао.“ И почиње нова борба... „На развале старе опет храм се диже и кандило пали... На олтару томе Црногорац први примио је жртве живота и крви, и подиго стубе, што ће вјечно стати и имену српском славу подизати...“

колико и краљевина Угарска (280,000 км.); кад узмемо, да у овој живи преко 18 милиона људи, то износи број становника у Трансвалу једва деветнајести дио становништва Угарске. Од тог становништва мушкарци су у огромној већини. Становници бијеле расе, од којих су још 1890. године 0.4 ишли на 1 км², подвостручили су се за оно последњих девет година, а томе је без сумње узрок необично живо досељивање у златне руде.

Говорећи о становницима Трансвала, морамо обратити сву своју пажњу на различите особине Бура, јер баш у њима и у њихову контрасту наспрам особине Инглеза треба тражити узрок и тако рећи услов сукобу, који се ево изродио. Као што су Бури поријеклом Холанђани, тако им и карактер, крај свег укрштавања са Французима, у главном личи на карактер холандских им земљака. И они се радо баве сточарством, разумију се у грађевинству на води, у господарству над уређеницима; конзервативни до крајности, а уопредо с тим без подумачког духа, не воле, да им се туђин, па чак и државна власт, мијеша у њихове економне прилике. И Холанђани и ратар карактеристичне нагон за политичном слободом и — штедња, која већ прелази у циницизм. Особину, да се лако крећу, често селе с једног земљишта на друго, развиле су у њима прилике, које их пратише од првог тренутка, када ступише на афричко земљиште.

Набрајајући особине Бура, не смијемо заборавити њихову побожност. „Manu meo manu munda.“ Ње није побожан, није у

Ал све нека скривје тама, нек нестане и пјесма, нек под велом заборава и сва друга прошлост спава — ал ти, српска рујна зоро, мајко наша Црна Горо, остај тијеш посред вала: красан узор идеала.“ Овијем завршује први дио пјесама посвећенијех Српству, али је већ прије исцјенао праву химну Црној Гори, коју је овако завршио: „О, па здраво, рујна зоро, српска круно — Црна Горо! Вјекуј вјечно и од сада, српском роду буди нада...“ Славу славом вјечно кити, Бог Богова тебе шти-ти...“ — И већ прије гласно објавио: „Ја вјерујем тврдом вјером у будућност рода мого, у слободу погажену на сред поља косовскога...“ — И у тој тврдој вјери у оној лијепој пјесмици „Ласта“ узвикнуо: „И жури, жури, ласто, у сваки српски крај, и шапни сваком брату: скоро ће синут сјај...“

Други дио пјесама „чиста жара“ посвећује љубави, која је „као мирис са цијетова... чиста, света и невина, као што је мајска зора, мирисава као вјетрић из лиснатих српских гора“: пјесме такођер пуне бујна живота, искрене, неизвјештачене.

Нето су тако и оне у трећем дијелу из природе и живота. Али нам простор листа не допушта даље, него тражите ову књигу па се сами наслађавајте.

Нагледало је, да се у млаћем нашем нараштају гаси она искра Божјег дара у благу модерног материјализма, али ево нам младог пјесника на измаку деветнајестог вијека, којему се душа светом љубави према својем народу распламћела и срце радосно оживило, гледајући трајну борбу тог петвјековног жилавог мученика кроз читав овај вијек за свој опстанак, за своје ускресење, па челик-вјером и огањ-падом кријени га на даљу борбу у новом вијеку, који свиће.

Италија је била колијевка јевропске просвјете, па је народна мисао падахњивала не само њене пјеснике него и историчаре и филозофе све док није та народна мисао побједила. Њемачка је новија колијевка свјетске просвјете па се угледала на Италију, и народна мисао је владала и у њемачкој књижевности све док није и у њемачкој народна мисао побједила. Дружачије не смије бити ни у тако грозно раздробљеном српском народу.

За то ће сваки умни Србин радосно поздравити *Крајишкње*, и пјесника им признати као *првог српског пјесника*.

Г. Руварац и Montenegrina. Написао Л. Томановић. Прештампано из „Бранкова Кња“ К. Карловци, манастирска штампарија, 1899. Цијена 1 круна.

Српски историјски критичар г. Руварац хтио је све досадашње знање о прошлости Црне Горе избрисати, и написао је читаву књигу под насловом „Montenegrina“, износећи нову науку о историји Црне Горе, коју су одма прихватили непријатељи Црне Горе и стали писати, да је „озбиљно истраживање историје већ svelo постојање црногорске државе на по вијека, а бајку о двјестагодишњици династије Петровић-Његоша, као и о политичкој моћи и положају одашњих владика сасвијем уништило“ („П. Лојд“ пријех октобра 1899). То је збиља резултат ове недостојне радње једнога академика, која није ни заслуживала озбиљнога одговора; али како г. Руварац ужива ауторитета међу нама у српској историји, да се та нова лажна наука не увријежи у нашем млаћем нараштају, писац ове књижице, што је пред нама, поставио је себи питање: да ли је г. Ру-

варац објективан у тој његовој расправи? Па иде за њим у његовом расправљању столу по столу и јасно доказује истијем историјским материјалом, којим се служило г. Руварац, да се г. Руварац нелогички и несавјесно њим служио; да све што иде у прилог његовој унапријед уврњеној мисли узимље без критике као неспорно, а све што обара ту његову мисао сумњичи, цјепидлачи, изврће, и пошто све обори, у оскудници протудоказа, *домисља се* (његово сопствено признање) а своје *домисљачке* пружа као ту своју нову науку; најпослије и да префутава документе, који су пред њим, али који њега ућуткавају!

Доказавши то, што је свакоме јасно, и што г. Руварац сам мора да призна, ако му страст није сасвијем ум помрачила, свакоме се само говори, што остаје од историјског критичара *без икакве објективности*...

Али се ми нимало не чудимо г. Руварцу, што му је хтјела та његова нова наука о историји Црне Горе, кад му се прохтјело да обара привилегије, које су аустријски царевни давали Србима у Аустрији, из којих се најзабранији услови кроз два вијека црпци снагу у борби политичкој за опстанак оног дијела српскога народа, из кога је г. Руварац поникао и у коме живи као архимајорит једног од најбогатих фрушкогорских манастира. Па кад му опраштају они, које хоће да личи права, цијеном којих се збила она велика еоба Срба у Угарску, па да их ту прогласи „независним гостима“, можемо и ми тијем прије, „у колико се она ближа, коју г. Руварац пијече у прошлости, развила, слава Богу, у снажан дуб, који је дубоко корјена ухватио, и који у широко своје гране разастире“.

Књижица ова моћиће се добити у књижарници г. Арса Пајевића у Новом Саду и у књижарници г. П. Калужеровића на Цетину.

Живот и рад д-ра Јована Хажића Светића. У спомен прославе стогодишњице од рођења његова. Матица Српска. У Н. Саду, штампарија српске књижаре браће М. Поповића, 1899.

У овој су књизи следеће радње:

1. Оснивач Матице Српске. Од Милана Савића.
2. Српски законписец. Од проф. Слободана Јовановића.
3. Патрон српске велике гимназије новосадске. Од Милана Савића.
4. Посланик на српским народно-црквеним саборима. Од Милана Савића.
5. Српски књижевник. Од Ђорђа Магарашевића.
6. Јован Хажић. Од Милана Савића. Са сликом Ј. Хажића Светића.

Ми ћемо, ако Бог да, у којем подлиству приказати по овим радњама овог заслужног Србина и нашњем читаоцима.

Јетопис Магице Српске. Уређује Милан Савић. Књига 200. Свеска четврта, 1899. У Н. Саду. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића, 1899.

У овој свесци су следећи радови:

1. Успомене из нашег црквено-народног живота. Од д-ра Теодора Мандића.
2. Од 1861—1867. (наставак) —
3. Пифигенија у Тавриди, драмат у пет чинова, написао Гете, превео Змајова (Први чин).
4. О Вићентију Јовановићу. Прилози за историју митрополитства му 1731—1737. По архивалним изворима израдио Милутин Јакшић. (наставак) —

Л И С Т А К.

О СТАНОВНИЦИМА ТРАНСВАЛА.

Становништво јужно-афричке републике (од 1884 г. Трансвала) дијели се у главном на двоје: на становнике бијеле и на становнике црне боје. Први су већином Бури т. ј. потомци некадашњих холандских досељеника (холандска ријеч Boers (Бур) значи сељак, ратар; мнозина те ријечи гласи на истом језику: Boers (Бури) — ратар; за разлику од те мношине називају се Бури у јужној Африци: Boers (Бури); поред њих има Африкандера (у јужној Африци рођени становници бијеле боје), Инглеза, Њемца, Холанђана и др., који су се највише доселили онамо, када су у Трансвалу открили златне руде и који као иносемци, не уживају иста права као Бури. Становништво црне боје припада скоро све Бечуанском племену и то источни Бечуанима, чија се област шири од ријеке Орање до ријеке Лимпопо, главни представник тог огромног племена је у Трансвалу племе Базута. Осим Бечуана станују у сјеверним дјеловима републике и племе Бавенда, а на истоку и југу и народи Каферског племена.

По податцима једног од новијих издава официјалног државног алманаха Staats-Almanak voor de Zuid-Afrikaansche Republiek, живе у Трансвалу око 250,000 бијелих и 720,000 црних становника, екупа дакле око 970,000 људи. Земљиште трансвалске републике је од прилике исто

већ и у срцу сваког појединог, а у том се битно разликују од нас.

Упоредимо ли особине Бура са особинама њихових противника, видјећемо, колико су их ови надмашили у врлинама, које долазе у обзир у политичним конфликтима. Инглези су социјално много јачи од Бура; народ инглески је културно куд и камо напреднији, има дакле тако оружје у рукама, које Бури никојим другим средствима не могу аамјенити. Др. Кергер познаваоц ондјешњих политичких прилика, вели, да та социјална надмоћ Инглеза долази отуд, што су они остали у свези са својом домовином и њеном културом, док су Бури сваку везу са Холандијом већ одавно прекинули; Инглези се снаже непрестано материјалном и душевном потпором, Бури пак, ако хоће да им се приближе у култури, морају се ослањати на инглески елеменат. Треба само загледати у школе на Капу; оне су сасвим инглеске, једва да је језик Бура редован предмет, па ипак их има куд и камо више од Инглеза. У Трансвалу стоје за сад ствари другачије, али докле ће се и Трансвал моћи опирати инглеској култури? Унијеће је жељезницом, као што су је унијели и по осталим колонијама у Африци и Азији. Упоредо са културним напретком иде наравно и напредак у економним приликама, а то је главна потпора Инглезима у рату против Бура.

Као што сам одмах у почетку нагласио, Бури су конзервативни до крајности; док се они одлуче, да уведу каква новина на економном пољу, дотле су Инглези њоме освојили цио свијет. А таква је ета раз-

IV. Књижевни и научни рад Павла Јос. Шафарика. „Литерарно-историјски преглед. Од Сима Н. Томића. (наставак) V. Књижевност: Начела народне економије од дра Мих. В. Вујића. Књига I. II. III. Извјештај дра Ђорђа Дера. Скупљени граматички и полемички списи Вука Стеф. Караџића. I—II. Извјештај Ђорђа Магарашевића. Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika. Napisaо dr. T. Maretić, kr. sveuč. profesor. Извјештај Александра Белића.

Воскресеније. Гроф Л. Н. Толстој. С руског превео Јован Максимиовић. Свезак 7. Издање књижарнице код Вука Стеф. Караџића св. Ф. Огњановића, у Сријем. Карловцима. Српска манастир. штампарија, 1899. Цијена 20 новч.

Ишла је четврта и пета свеска **Мале Библиотеке** са натписом: 4.) Симо Матануљ: *Три приповијетке*. 5.) Свет. Ђорђевић: *Двије шалне игре*.

Кроз који дан изаћи ће шеста и седма свеска (заједно) са натписом: Од српских приповиједача *Божјине приче*.

Иза ових свезака долазе: *Хуморске* од Бранислава Ђ. Нушића, затим *Максим* и *Ибни Ага* од Стевана Сремца, и т. д.

Мала Библиотека излази у свескама, а износи 5—6 штампаних табака. Цијена је свакој свесци 12 новчића.

Преплату примају, а и поједине свеске распродају књижарнице и њени повјереници (растурачи.) Све што иде на уредништво и администрацију „Мале Библиотеке“ прима и доставља Издавачка Књижарница Пахер и Кисеља.

(Српско Академско Књижевно Друштво „Србадија“ у Грацу.) Примили смо следеће писмо:

У прошлој школској години 1898/99 измјенило је срп. акад. књиж. друштво „Србадија“ у Грацу свој правилник, додвинувши редовним члановима и члановима помагачима старог правилника још и *чланове добротворе и осниваче*.

Чланови су добротвори они, који од једном или у четири једнака годишња obroka плате 100 фор., а оснивачи су они, који од једном плате 25 фор.

На својој првој редовној скупштини, држаној 2 (14) октобра, друштво је једногласним ријешенем признало за *своје чланове добротворе* г. г.: Љубу Крестановића из Биограда, Петра Николића из Загреба, Николу Теслу из Њујорка, Антона барона Весаера-Херцингера из Граца и Јелену удову Шушицу из Сефкерина и то из захвалности на даровима, које је од њих примило још тада, када по друштвеном правилнику није било те врсте чланова.

Својима богатима прилозима, којима *г. Љуба Крестановић* у својој постојаној љубави задужује „Србадију“, далеко је прешао своју мјеру, коју је утврдио захтев новог правилника и заслужио је име, које и било тешко наћи у богатој ризници српског језика, а камо ли у збијеним одређењима друштвеног правилника.

Сликe, којима је богато украшена „Србадијина“ читаоница, одају име свога издавача. Вриједношћу свога дара *госп. Петар Николић* богато је испунио захтев друштвеног правилника.

О св. Сави 1897 год. друштво „Србадија“ примило је дар од 100 фор. из далека свијета, од човјека, који је био и „Србадији“ и цијелом српском народу. Друштво „Србадија“ даје, овом приликом,

лика и у најимању радника. Бур перадо плаћа прца, а ако то чини, он га плаћа једом, пићем, скровиштем и т. д., плаћа га *in natura*: Инглеz га плаћа готовим новцем, а ако треба, платиће му и који пени више, па ће га одвући од Буре. Природно је дакле, да урђеници раде раде Инглезу него Бурџу, јер онај с њима поступа као и са својим бијелим слугама, признаје дакле равноправност прцаца са бијелом расом. О том Бур неће ни да зна. Док прци на Капу уживају и пасивно и активно изборно право, дотле им закони у Трансвалу забрањују чак да себи купују земљу. Када знамо дакле особину Буре, да воле господарити над урођеницима — један познавалац ондјешњих прилика прцаца, да би се Бур радије дали редом издати, него што би признали равноправност прцаца с њима — и лебералност Инглеzа у том погледу, разумећемо, да је то један од главних узрока, којим се инглеска влада послужила у садашњем сукобу.

Од становника бијеле расе остају нам још Њемци, којих има у већем броју (око 2800). Њемци немају онде, баш као и свуда у туђој земљи, у политичком животу никаког значаја. Као код нас у Угарској (иаузимај Сасе,) тако и на Капу нису заступљени у парламенту, не истичу своју народност, те тако остају пријатељи и Бурјани и Инглеzима. Најљепша им је врлина и овде марљивост и радност, којом су постали некадашњи њемачки ратари у На-таду и на Капу имућни људи, а којом њемачки рудари имају удјела у дохотку златних руда трансвалских. Њих дакле Бурџи сматрају за вриједне раднике, но

понова израз свога поштовања имену *Николу Теслу*, свом исекадањем редовном члану.

Дар племенитог господина *Антонa барона Весаера-Херцингера*, у износу од 100 фор. биљежи друштво са поносом и топлим захвалношћу.

По времену, али не по значају, посљедњи је дар *г. Же Јелене удове Шушице*, који знатно повећа скромну књижницу „Србадијину.“ 250 књига биране садржине показују велику љубав према друштву.

Подписани одбор друштва „Србадије“ изјављује најтоплију захвалност својим великим добротворима, који својим даровима помогоше, да друштво устраје на стази развртка и напретка.

У Грацу, 20 децембра 1899 год.

ЗА ОДБОР:

1. Тајник:	Председник:
Милорад Д. Дедињац	Јован Р. Добродолац
медицинар	кавд. мед.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 19 децембра

(Четрдесетогодишњица службе г. протођакона Филипа Радичевића) прослављена је јучер овдје овако, како је честити служитељ цетињске митрополије и заслужио. Поводом тога дана Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан служио је са мјеснијем свештенством свету литургију у манастирској цркви, која је била пуна отменог грађанства. Послије богослужења Његово Високопреосвештено изговорило је присутном слављенику следећу бесједу:

„Рабе благи и вјерни, о малу била еси вјерно, види вь радост Господа твоего.“ — Матеа 25. 21.

Пречасни и драги оче протођакоме!

Данас се испуња 40. година, од када си у овоме светоме Храму Божијему примио благодат дјаконске службе.

Ти, и ако си имао довољно спреме и способности, да тај свети чин већим замјениш, нијеси то никако хтио учинити, него као: „вјерни раб“, своје светоме чину све до данас остао си вјеран.

Ти си у томе светоме чину, највише као дјакон, а послѣје као протођакон, пред њивом великога угодника Божијег Светог Петра Цетињскога Чудотворца, кроз таку дугу низ година, најтоплије молитве, неуморно, а вагда свесрдно приносио Богу, за здравље и дуги живот *Њиховијех Височанства Књаза Николе и Књазице Милене*; за здравље, срећу и напредак *Њихове Узвишене Дјече* и свега *Њиховог вјерног и храброг народа*.

За вријеме твога 40-огодишњег дјаконскога службовања, на катедри ове митрополије, један иза другог, мијенали су се 4 митрополита. У твојој црквеној служби, у потпуном смислу, твога дјаконскога чина, вагда си знао одговорити својој светој дужности, на њихово потпуно задовољство. Поред твоје црквене службе, ти си и у њиховој канцеларији вјерно и ревностно обављао и дужност њиховог тјјника.

И изван црквене службе, ти си — драги протођакоме — како у мирно, тако и у ратно вријеме знао вјерно и поштено

будући да је у Бурџу политичка свијест веома развијена, то они Њемце због њихове политичке равнодушности слабо уважавају. „Koloniale Zeitschrift“, која је ове године почела да излази у Липсику, вели у уводном чланку: „Der Kapitalistenkrieg in Südafrika“, да ће њемачки трговци у јужној Африци тако исто рђаво проћи као инглески, ако Бурџи буду побједили у свом рату, јер мржња Буре на стране не прави разлике између Њемаца и Инглеzа... У овом случају не остаје Њемцима у јужној Африци ништа друго но да постану Бурџи.

Урођеници већином служе као радници и надничари на добрима бурским, од новијег доба и као рудари по мињама. Они се обично најме на 6 мјесеци; као награду за свој рад добију по једно марвинче и јело и пиће. Они не уживају грађанска права, не смију имати земље ни сопствене руде и тек од лане могу ступити у законит брак чак и с бијелима.

На крају још коју ријеч о војничкој сили јужно-афричке републике. Стална војска се састоји из једног тобичког корпуса, коме припадају око 30 часника и 350 потчасника и тобџија. На челу војске стоји врховни војвода (данас Petrus Jacobus Joubert, уједно потпредседник републике) са три до четири штопских официра. У случају рата позивају се сви способни грађани од 16—60 година на оружје, ако је, потребно и урођеници са својим војама. Војска у рату броји око 30,000 људи без урођеника. Ратно благо износило је 1893. године 500,000 фор. „Браник.“

послужити свога *Узвишеног Господара* и домовину, и у грађанским дужностима, које су ти према околностима како кад биле повјераване. Таква твоја родољубива дјела достојно је наградио *Његово Височанство* наш *премилостиви Господар Књаз Никола* разлијема црногорскијема, руекијема и другијех владара орденима.

Но поред свега тога, особито ми је драго, што имам довољно доказа, да те могу увјерити, да ја за тебе од ове још већу награду увиђам у другоме, а то је у томе: што ти *Његово Височанство* наш *Премилостиви Господар Књаз Никола* и сви *Чланови Његовог Узвишеног Дома*, за твоје св. цркви и отаџбини учињене заслуге особиту наклоност поклањају.

Побожна, а при томе и прелијепна твоја дјаконска служба; твој пријатни и умиљати глас; смирени твоји при светој служби у цркви покрети, најпријатнији утисак вагда су чинили на побожни народ присутни; а поред овога, твоје и иначе, чину твоје вагда сподговарајуће понашање у цијелој земљи код нашега народа стекло ти је лијепо име.

Твоја радња није се ограничила само на ово, негоси ти и на књижевноме пољу, као марљива пчела радио. — Свуда гдје си могао, прикупљао си, и преко разних српских листова јавности предавао си многе старине, које ће стручном историчару послужити, да у грађи народње Историје стави ако и малени камичак твога марљивог труда.

Једнога од мојих предшественика један, а мене двапут по највишем налогу авачично пратио си на пут у драгу и брацку нам Руеију. Онома у цркви и друштву код онамошњег богословско-дубоко образованог свештенства; а тако и изван цркве у онамошњим и највећим круговима, и као Протођакон, и као поносан Црногорац, вагда и у свакој прилици знао си се достојанствено представити.

Ти си више година био и учитељ основне школе, и данас на разним службама у замљи има виши број чиновника, који су били твоји ученици, а при томе ти си се вагда заузимао, да што већи број младина, из твоје старе отаџбине — Славне Зете — упутити на науку, те си и у томе својом роду лијепе услуге учинио.

Као што је сваки земни маље или веће подложен разлијема искушењима, од њих ни ти није си био поштеђен. Она су те на жалост често пута у твојој фамилијарноме животу сријетала. Али ти, као вјерни служитељ олтару Господњег, и као добар Хришћанин знао си, да ти то све долази од неспитнога промисла Божијег, да се боље испита вјера твоја. У свима тима искушењима, ти си се Хришћански и побожно предао светој вољи Божијој, и све си то примио као дар, који ти је испунио од свемогућег Творца небеснога.

Кад све ово узем, које показује твоју тврду вјеру у Бога, и које освјетљава вјерну и поштену авачичну службу, то без свакога преувеличавања могу казати, да си ти твојијем Богомданијем ти талентом по св. Евангелиској науци и други привриједио. Ти си овијем заслужио оно, што је Преблаг Христос Спаситељ рекао једноме од својијех вјернијех и вриједнијех слуга: „види вь радост Господа твоего.“ (Мат. 24. 21.) Зато — Пречасни Оче Протођакоме — у души твојој буди задовољан, и свесрдно благодари Творца небеснога, који те је хранио и чувао, да доживиш данашње твоје славље, приликом кога света Црква и наш *Узвишени Владар* признају твоје врлине и заслуге.

Нек је слава Свевишњему Богу, који те је милостиво руководио, те си кроз 40. година на Његовоме св. олтару приносио молитве за срећу и напредак Господара и Земље Његове. Оваква милост Божија нека и у будуће остане не теби, како би још даље, до твоје најдубље старости могао служити Богу, Господару и отаџбини твојој.

Приликом данашње свечаности, а у знак мога искренога признања, за твоју ревностну службу, коју си вјерно и поштено пуних 40 година при овој Митрополији обављао, благосиљам те светом Иконом св. Николаја, твога крсног Светитеља, која нека ти, поред молитве пред њом, служи, и као видљив знак, мога Архиепископског благослова, и моје истините љубави и наклоности к теби.

Послије ове бесједe, г. Митрополит позвао је слављеника и све присутне у манастир, гдје се пило у здравље тако заслужнога служитеља свете наше митрополије.

Иза тога цио дан г. протођакон примио је у својем стану честитања из свијех престоницкијех кругова. Њ. С. Књаз Мирко честитао је слављенику од стране својијех Узвишенијех Родитеља и предао му Њихов дар скупцјену икону св. Николе са фотографскијем сликама *Њиховијех Височанства*. На својој слици Њ. В. Господар изволио је написати својеручно: „*Вјерноме и пре- часноме Оцу Протођаку г. Фи-*

липу Радичевићу — ревностноме слуги Светога Петра Цетињскога — приликом његове четрдесетогодишње службе Цркви и Престолу — благонаклони и захвални Књаз Николај.“ Његово Високопреосвештено г. Митрополит са мјеснијем свештенством дошао је у стан слављеников, да му опет честита; за тијем наши министри и остали великодостојници, те се, може се рећи, листом све грађанство измијенило, што свједочи какву љубав и поштовање слављеник ужива и у народу. Осим тога слављеник је примио и мноштво телеграфскијех честитака из унутрашњости, а лијени број и из иностранства, међу којима спомињемо ону од нашег великог пјесника Змајована Јовановића.

Дај Боже, да г. протођакон Радичевић у овој народној љубави и поштовању поживи још много љета на корист православне Цркве и драге нам отаџбине!

(Из „Цетињске Читаонице“ и „Горског Вијенца.“) Чланови нашијех економно сједињенијех друштава, „Цетињске Читаонице“ и „Горског Вијенца“ држали су прошле недеље своју редовну главну годишњу скупштину, на којој су се конститунсала како слиједи —

1. На по се:

1.) за „Цетињску Читаоницу“: предсједник, г. Буро Поповић, главни школски надзорник; потпредседник, г. командир Митар Мартиновић; секретар, г. проф. Филип Ковачевић.

2.) за „Горски Вијенац“: предсједник, г. Војвода Пламенац; потпредсјед., г. сердар Јагош Радовић; секретар, г. проф. М. Мијушковић.

II. за оба друштва заједнички:

1.) благајник, г. К. Мартиновић;
2.) економ, г. проф. М. Ковачевић;
3.) књијичар, г. учитељ С. Вулетич;
4.) свјет, господа: ком. Јанко Вукотић, Д. Гатало, Ш. Поповић, Ст. Татар, М. Мартиновић.

5.) уредник „Луче“, г. проф. Лазар Петровић;

6.) управитељ К. Ц. Позоришта, г. проф. Ф. Јерговић.

Као што се види, са веома малом измјеном и дозном, и ове је године изабрата стара Управа.

Скупштина је, свечанијем споменом и устајањем на ноге, изразила дубоко сажаљење за губитком својијех добријех и честитијех, ове године упокојенијех чланова: Јевта Милетина, члана Великога Суда; друштвенога благајника, Јова Геруна, шавца, и Јевта Гашића, гостионичара.

Именованој Управи, као оној, која је кроз прошле двије године својијем радом и заузимањем за друштвене интересе заслужила потпуно пошерење и признање друштвено, скупштина је једногласно повјерила вас унутрашњи друштвени рад и потребе за текућу годину, да их врши по најбољој својој увиђаности у границама друштвенога устава; а што се тиче ревизије устава, његових допуна и преинака, овластила је исту, да их учини у својој средини, и да о томе, у своје вријеме, поднесе скупштини извјештај на претрес и одобрење.

Уједињена друштва знатно напредују у свакоме погледу, те заслужују од грађанства свако признање и подржавање.

(Из све земље) примили смо опширне извјештаје о одушељеној прослави имендана Њ. В. Господара, које нам простор листа не допушта штампати. У Опцију је служио св. литургију са благодарењем Високопреосвештени г. Митрополит Хаџи-Сава, и грађанство све три вјере учествовало је у прослави најодушевљеније. Чак из Салца нам пишу, како је у том заможурском селу свечано прослављен дан Господарев. Послије богослужења, које је извршио пречасни дон Марко Липић, код мјесне школе трајало је народно весеље до 2 сата послѣје подна.

(Из позоришта) Друштво „Цетињске Читаонице“ и „Горског Вијенца“ приредило је у славу имендана Њ. В. Књаза-Нашљедника у четвртак 16. о. мј. свечану забаву са играчком у Зетском Дому. Позориште је било дупком пуно најотмјенијег грађанства, које је при доласку и поласку Височанственог Двора најодушевљеније поздрављало Узвишеног Слављеника и цијелу Књажевску Породицу. Забава је отпочела лијепом представом „Брат и сестра“, која је својом моралном и поучном садржином све слушаоце управ занијела. И наши глумци, а нарочито г. Миловановић и госпођа Крестановићка, одиграли су своје улоге врло добро, те су били од публике једнодушним одобравањем опетовано награђени. Послије представе била је играчка, која је текла врло лијепо, а трајала је до касно по ноћи.

(Позив на претплату и упис) на VIII коло Срп. Књ. Задруге и III годину „Забавника.“

Опјем се позивају г. г. чланови Срп. Књ. Задруге да се изводе уписати и претплатити на VIII коло Задругиних књига и „Забавника“.

Претплату прима Јово М. Калуђеровић професор и поштереник Срп. Књ. Задруге на Цетињу.

Цијена је једном колу за осниваче 5 фиор, а за улагаче 3 фиор. „Забавник“ стоји 2 фиор. годишње, а излази у шест књига са додатком корица за осниваче.

Ко би желлио имати цео „Забавник“ од прошле године, може га такође добити за 2 фиор.

Г. г. претплатници из унутрашњости нека сматрају рецепис као признаницу на добивени послати новац, јер се не може сваком на по се признаница слати, или нек додају 5 новч. за писмо, па ће им се признаница послати.

Јово Калуђеровић,
поштереник Срп. Књ. Задруге.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Руски „Црвени крст“ у јужној Африци.) С одобрењем узвишене своје покровитељске, Царице Марије Теодоровне, управа рускога „Црвенога Крета“ замолила је министарство иностраних дјела, да предложи лекарско-санитарну помоћ рањенијем и болеснијем војницима, који с обје стране појују у јужној Африци. Инглеска влада, наодећи довољном своју лекарско-санитарну организацију, изразила је своју потпуну благодарност, и од предложене јој помоћи одрекла се. Што се тиче јужно-афричке републике, она је са особитијем признањем примила предложену јој помоћ. И одма је управа „Црвенога крета“ саставила лекарско-санитарно одјељење за јужно-афричку републику, у ком су: 5 лекара, од којих је један управитељ цијелога одјељења, 2 агента административна и економна, 8 милосрдних сестара, 4 фелдшера и 12 помоћника. Они собом носе потпуну уређени пољски лазарет са 25 постеља, са свијема потребама у изобиљу. Главна управа је одредила за расход 100,000 рубаља. Ова помоћ Бурима кренула је из Петрограда концем новембра преко Одесе, одакле је парабродом руског парабродског друштва наставила пут у Порт-Сајд, а отолен француски парабродом „Месажерје“ до луке Лоренцо-Маркез. Из ове луке португешке жељезница право води у Преторију, престоницу Тринивала.

(Педесетогодишњица кијевског и галичког митрополита Јоаникија.) Прошлог мјесеца прославила је сна православна Русија, а особито Кијев, ријетку и симпатичну светковину. У тај дан испунило се 50 година од како служи Богу, Православљу и Русији „первенствуюћи“ члан рускога св. Синода, митрополит кијевски и галички, Јоаникије. Назад 50 година свршио је у Кијеву духовну академију као пријатан Иван Максимовић Рудњев. Задржан је у академији и наименован одмах за предавача. Исте године Иван прими монашки чин и доби име Јоаникије и с тим отпочиње свој неуморни и плодотворни рад. Био је професор и ректор, био владика и митрополит, и гдје год је живио и управљао, уносио је живот у цркву, свештенство и народ. Свуда се осећала величина његовога духа, мудрост и правичност као старјешине, који цврстом руком руководи и освајава поштерене му задатке. Кад је посвећен у владичански чин, прво је послат за владиком у Саратов, гдје је преобразио цијелу епархију. Овдје се у пуној мјери показало, шта је у стању да учини прави архиепископ. Одатле је добивао редом све више и више положење, био је егзарх Грузије, затим митрополит у Москви, одатле је премјештен на најстарију митрополитску катедру у Русији, у Кијеву, који је мајка руских градова и колијевка Православља у Русији.

У свима црквама кијевским служене су свечане службе, а тако исто и у свима главнијим у Москви и Петрограду и другим градовима. Свак се сјетно сједога архиепископа, од колибе до двора царева, а цар га се најљепше сјетно. У рескрипту своје цар Никола честита митрополиту ријетку славу у 50-годишњој служби цркви и отаџбини. За тим цар се хвалом спомиње мјеста, гдје је служио митрополит и каква је добра дјела учинио, шиле му знаке ордена апостола Андрије Првоазваног у дијамантима; најзад цар вели: „Молим Бога да још сачува душевну и тјелесну снагу вапу, да можете наставити нашу службу цркви, која је тако много корисна, и препоручујем себе вашим молитвама“.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БЕЧ, 12 децембра. — Цар је примио оставку министарства.

РИМ, 13 дец. — Јутрос је Папа свечано инаугурирао свету годину са церемонијом отварања светијех врата у цркви Св. Петра. Папа је био јако акламиран.

МОСКВА, 15 дец. — Стање романонисца Толстога погоринало је.

ХАГ, 17 дец. — Минстер је потписао све декларације и конвенције хашке конференце за мир у име Њемачке.

БЕЧ, 18 дец. — Краљ Србије стигао је у Беч. Дочекао га је Цар са Арцидукама и одвео у Хофбург. Краљ је посетио грофа Голуховског, посјета је трајала један сат. Краљ је прије доласка послао Цару орден Милоша великога.

СОФИЈА, 18 дец. — Преговори односно емисије зајма 25 милиона довршени су. Емитираће се бони трезора на 6%, уплатљиви кроз 5 година.

ПАРИЗ, 18 дец. — Савјет у Елизеу занима се пројектом обраме обала и колонија. Трошак износи 120 милиона. Рађа ће бити извршена кроз двије године. За умножење флоте означени кредит већ је унесен у буџет.

Англо-бурски рат.

БЕРЛИН, 12 децембра. — Листови доноси из Лондона, да је наређена концентрација све војске; генерал Булер повукао се у Есткурт; генерал Метуен, вели се, да је продоро к ријеци Орашж; а да се генерал Гатакре повукао у Јаместовн, докле стигну нова појачања. Даље се вели, да су Ледисмит и Кимберли напуштени.

ЛОНДОН, 12 децембра. — Лорд Роберте кренуо је пут јужне Африке, испраћен принципима и акламиран одушевљено од народа.

МАЛТА, 13 децембра. — Киченер стигао и одма отпутовао за Гибралтар.

КАЛКУТА, 13 дец. — Петнајеста регимента лансијера креће пут јужне Африке.

ЛОРЕНЦО-МАРКЕЗ, 14 дец. — Званично се јавља, да су Бури изгубили на Тугели само 30 мртвијех и рањенијех.

ЛОНДОН, 14 децем. — Заповједник Каптовна телеграфира, да у јужној Африци траје све иста ситуација. „Тајмс“ доноси из Модеривера да мало одјељење полиције још држи Клурмау у цркви банадајима Бура. Опсада Мифксинга да је ослабила; изгледа да су опседачи претријели велики губитак. Говори се да је Оранжева република одлучила да пренесе владино сједиште из Блемфонтена у Вионбург, пошто Блемфонтец није утврђен.

КАЛИРО, 15 децембра. — Пуковник Махон заузео је Длобид, који је сасвијем devastирао.

ШИВЕ. ЉИ, 15 дец. — Инглези су бомбардирани мост код Коловца и сасвијем га порушили.

ЛОНДОН, 15 дец. — Код Ладисмита је била битка, у којој је пало с инглеске стране 9 мртвијех и 15 рањенијех. Ситуација на Модериверу траје све иста. Гатакре је послао 150 момака који су окупирали Дортрехт. Бури су се повукли.

ПРЕТОРИЈА, 15 дец. — Генерал Жубер је оздравио и поцао на бојниште.

ГИБРАЛТАР, 16 дец. — Лорд Раборте и Киченер овдје су се састали и кренули пут источне Африке.

ПРЕТОРИЈА, 16 дец. — Жубер је стигао у главни стан бурски, гдје је био одушевљено дочекао.

ЛОНДОН, 16 дец. — Званична депеша из Капштата јавља да ситуација све иста траје.

КАПШТАТ, 17 децембра. — Генерал Метуен јавља, да су последње ноћи Бури отворили јаку

ватру са стране Магерсфонтена. Јутрос да је инглеска поморска артиљерија бомбардирала непријатељске позиције. На западну страну Магерсфонтена бригада коњаничка одила је на извидницу. Метуен је набавио хране војсци, пошто је тријела оскудицу.

ЛОНДОН, 17 дец. — „Тајмс“ доноси да Ледисмит није у очајној ситуацији. Јајт има хране за два мјесеца. Услед бомбардирања последњијех дана губитци су били тежи.

ШЕВЕ. ЉИ, 18 децембра. — Инглеска поморска артиљерија бомбардирала је непријатељске позиције.

ЛОНДОН, 18 децембра. — На Модериверу траје јака битка артиљерије.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће со на лицитацију 1. Априла 1900.

Контрат ће се дати опоме који се за најнижу цијену обвезе набављати из ипоземства морске соли, добре врсте, прегодишњене, по мостри која се налази у Канцеларији Министарства Финанције, — и предавати је на децимал удржавне магацине: Плавница, Ријека, Вир, Бар, Улцињ, Његуши, Грахово

Контрат ће се учинети за петнајест милиона килограма, — (да се предају у течају времена које ће означит при лицитацији Канцеларија Министарства Финанције), — у пет година од прилике.

Министарство тражиће од подузимача 1000 наполеона кауције, у готовом новцу.

Они који би жељели лицитирати, морају се на горе-означени дан пријавити у Канцеларију Министарства Финанције, ће ће се држати лицитација — од 2 до 4 уре по подне; — допијет са собом кауцију и положит је у Министарство најдаље 1-вога Априла 1900 до подне, иначе неће имати право лицитирати.

Цетиње, 15 Децембра 1899.

Број 1552.

Министарство Финанције.

Објава.

Пошто се није нико пријавио да купи кућу Тома Мирковића Пеклића оvd. стаповника на 15 ов. мј., која је била изнешена на јавну продају објавом овога суда од 15 октобра ове године број 1059 —, то се продужује продаја исте до 15 јануара 1900.

Ко би исту желлио купити, нека се пријави горе-реченог дана потписатој управи, којег ће се дана уступити понудиоцу највише цијене.

Такође позивају се и сви његови дужитељи да присуствују истог дана при продаји поменуто куће.

Број 1646.

Цетиње, 16 децембра 1899.

УПРАВА ОПШТИНЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

Број 87
90 (1—4)

Објава.

Кућа г. Неша Ивановића постојећа у улици „Кашуиске улице“ у горњој овдашњој повој вароши, озидана по новом плану, поземљупна 9 метара, садржи 5 соба са припадајућом бантом, износи се на јавну продају за измир његових дугова.

Ко би желлио купити поменуто кућу нека се пријави потписатој управи 1 марта идуће 1900 год., којег ће се дана потписати понудиоцу највише цијене.

Број 1647.

Цетиње, 16 децембра 1899.

УПРАВА ОПШТИНЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

Број 88
72 (1—5)

ОБЈАВА.

Износи се овим на продају из слободне руке кућа Милована Цаковића, налазећа се на Цетињу у Иван-беговој улици, која има три собе и припадајућу банту. Ко би желлио исту купити, нека се обрати потписаном, или г. Јевту Петковићу на Цетиње.

Пошгорница, Децембра 1899.

инглешко-црног друштво.

Број 89
47 (1—1)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Са дубоким болом и тужним срцем јављамо нашој браћи, пријатељима, кумовима и свим знацима, — да је наш ница непрежаљени отац односно супруг муж и брат — капетан убалеки —

ПУШО ТОМОВ ЧЕЛОВИЋ.

Предао своју душу Богу 8 ог. мјесеца у 8¹/₂ сати у вече а у 3 сата после подне његово тијело опојено у цркви св. Георгије и сахрањено у гробљу исто у Подгорници, ће смо ове године у истој вароши из Куча и пресељени.

Сматрам за свету дужност најтоплије благодарити г. г. вој. Васу Ивановићу бригадиру, Јову Мартиновићу бригадиру артиљерије; Нову, Велики и Гингоју командирима Вежке нахије. Г. г. члановима окр. суда кап. Л. Ненезићу, М. Мартиновићу и Анзи бегу Мушовићу, који покојника допратили до вјечне куће. Тако исто благодарим овдашњем свештенству и са стране, који учествоваше опјелу.

Неумрла фала г. лекару (овдашњем) на усрдно његово заузимање око покојника, трудећи се да га неумитној смрти из руке истргне.

Тако исто г. г. учитељима, — који као странцу увеличаше спровод својим ученицима и допратили до вјечне куће.

Особита хвала г. учитељу Зарији Радичевића, који се покојником у кратким али језгровитим ријачима више гроба опростио.

Најсрдачнија фала и признање подгоричком грађанству обојег пола, који у многобројном испратили покојника до вјечне куће свима и сваком нека је фала који нас у овом тужном часу ублажише.

У име све родбине: — ожаловљени до гроба учвијељени

Сив: Вуксан Пушов Чејовић.

Подгорница, 16/12 1899 год.

Број 90
230 (1—1)